



**BOSNA I HERCEGOVINA  
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE  
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

# **I N F O R M A C I J A**

**O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

**30. 9. 2016.**

**Sarajevo, studeni 2016.**

<b>I. UVOD.....</b>	<b>3</b>
<b>II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH.....</b>	<b>4</b>
<b>1. STRUKTURA LEASING SEKTORA .....</b>	<b>4</b>
1.1. Status, broj i poslovna mreža .....	4
1.2. Struktura vlasništva.....	5
1.3. Kadrovska struktura .....	5
<b>2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA .....</b>	<b>6</b>
2.1. Bilanca stanja .....	6
2.1.1. Kvaliteta aktive .....	8
2.2. Struktura pasive.....	10
2.3. Profitabilnost .....	11
<b>3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE .....</b>	<b>12</b>
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	12
3.2. Tržišni udjel prema financijskom volumenu i broju ugovora .....	14
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa.....	15
3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke osobe .....	17
<b>III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE .....</b>	<b>18</b>
<b>IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA</b>	<b>19</b>
<b>PRILOZI .....</b>	<b>21</b>
Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima.....	21
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava.....	22
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava .....	23
Prilog 4. Pregled rezervi za financijski leasing .....	23
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja.....	24
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka .....	25
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume.....	26
Prilog 8. Pregled osnovnih financijskih pokazatelja .....	27

## I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor leasing društava, izradila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2016. na temelju analize izvješća o poslovanju koje su leasing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje leasing društava u Federaciji BiH je regulirano Zakonom o leasingu koji je stupio na snagu 3. siječnja 2009. („Službene novine Federacije BiH broj: 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definirani uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, upravljanje rizicima, financijsko izvještavanje, aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem leasing društava.

Nadzor nad leasing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licencije za rad leasing društvima od strane Agencije s ciljem stalnog praćenja poslovanja i financijskog stanja svakog pojedinačnog leasing društva i sektora leasinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja leasing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama financijskih izvještaja leasing društava.

Bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2016. iznosila je 442.457 tisuća KM, što je za 22.415 tisuća KM ili 4,82% manje u odnosu na 31. 12. 2015., a za 10.119 tisuća KM ili 2,2% više u odnosu na 30. 6. 2016.

Ukoliko se usporede pojedinačne bilančne sume sedam leasing društava s podacima na dan 31. 12. 2015., dolazi se do zaključka da je kod tri leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 30.510 tisuća KM, dok je kod četiri leasing društava evidentan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 52.925 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 72,74% ili 38.499 tisuća KM.

U razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. djelatnost leasinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja je ostvarila dobit u iznosu od 2.924 tisuća KM. Dva leasing društva su iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 1.692 tisuće KM, dok su pet leasing društava iskazala pozitivan financijski rezultat u iznosu od 4.616 tisuća KM.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 30. 9. 2016. iznosio 50.270 tisuća KM. U usporedbi sa 31. 12. 2015., navedena pozicija je veća za 2.989 tisuće KM ili 6,32%. Svih sedam leasing društava je iskazalo ukupan iznos kapitala iznad minimalnog iznosa propisanog zakonskim odredbama.

Makroekonomski pokazatelji za 2015. godinu i prognoze za 2016. godinu također ukazuju na stabiliziraju ekonomskih kretanja kako u Federaciji BiH, tako i u BiH u cjelini. Prema preliminarnim podacima Centralne Banke BiH realni rast BDP-a u drugom kvartalu 2016. godine u odnosu na drugi kvartal 2015. godine je iznosio 1,4%. U prva tri kvartala 2016.

godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje za 3,8%, rast izvoza 2,5% i rast uvoza 0,04% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema posljednjim dostupnim projekcijama MMF-a, rast realnog BDP-a u 2016. godine trebao bi iznositi 3%, a u 2017. godini 3,2%.

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društava provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

U razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. obavljeno je 6 on site kontrola i jedna off site kontrola. Od navedenog broja on site kontrola obavljene su dvije opsežne kontrole, tri kontrole izvršenja naloga po rješenju Agencije i jedna ciljana kontrola usklađenosti poslovanja leasing društva sa sjedištem u Republici Srpskoj (poslovanje na području Federacije BiH), sa Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Službene novine Federacije BiH”, broj: 31/14), Zakonom o zaštiti žiranata ("Službene novine FBiH", broj: 100/13) i podzakonskom regulativom kojom se definiraju prethodno navedene oblasti poslovanja. Off site kontrola se odnosila na kontrolu poduzetih aktivnosti društva na izvršenju naloženih mjera danih rješenjem.

Na temelju provedenih kontrola leasing društava u prva tri kvartala 2016. godine utvrđene su nepravilnosti koje su se odnosile na: nedostatke sustava unutarnjih kontrola u segmentu kvalitete postupanja po internim aktima, kvaliteta postupanja sukladno odredbama Zakona o zaštiti žiranata, te kvaliteta sustava unutarnjih kontrola u navedenom segmentu poslovanja, kao i kvaliteta internih akata i postupanja po ugovorima zaključenim sa sudužništvom, nepoštivanje odredbi Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga, neadekvatnu uspostavu organizacijske strukture, nepravilnosti u segmentu računovodstvene funkcije leasing društava, neadekvatno upravljanje poslovnim procesima koji su vezani za upravljanje rizicima i dostava neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 30. 9. 2016. su uključeni podaci dostavljeni od sedam leasing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drugačije naznačeno.

## **II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH**

### **1. STRUKTURA LEASING SEKTORA**

#### ***1.1. Status, broj i poslovna mreža***

Dozvolu za obavljanje leasinga na dan 30. 9. 2016. je posjedovalo 7 leasing društava, koja su djelatnost leasinga obavljala u sjedištu društva, kao i u 5 podružnica, od kojih se 2 podružnice nalaze u Federaciji BiH i 3 podružnice u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 30. 9. 2016. posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Leasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Porsche Leasing d.o.o. Društvo za poslove leasinga
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

Leasing društvo koje je registrirano na području Republike Srpske, a koje je u prethodnim razdobljima svoje poslovanje obavljalo i na području FBiH putem 4 podružnice, tijekom prve polovice 2016. godine je zatvorilo sve podružnice registrirane na području Federaciji BiH uslijed odluke vlasnika o obustavi novih financiranja.

### ***1.2. Struktura vlasništva***

Tijekom 2016. godine nije bilo izmjena u strukturi vlasništva leasing društava u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Tri leasing društva se nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, dva leasing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih osoba, dok se dva leasing društva nalaze u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih osoba. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 2. Informacije.

### ***1.3. Kadrovska struktura***

Na dan 30. 9. 2016. u sektoru leasinga na području Federacije BiH je ukupno angažirano 162 zaposlenika, od čega je 150 zaposlenika angažirano putem ugovora o radu (stalno zaposleni), dok je 12 zaposlenika angažirano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (privremeno zaposleni). Svi prethodno navedeni zaposlenici su angažirani u leasing društvima registriranim u Federaciji BiH. U prvoj polovici 2016. godine leasing društvo čije je sjedište u Republici Srpskoj je zatvorilo sve podružnice registrirane na području Federacije BiH te iz navedenog razloga na dan 30. 9. 2016. nije iskazan broj zaposlenika u Izvješću o broju i kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih u leasing društvu.

U Tablici 1. Informacije su iskazani usporedni podaci o broju zaposlenika u leasing društvima na dan 31. 3. 2016., 30. 6. 2016. i 30. 9. 2016.

Tablica 1. Usporedni prikaz broja zaposlenika u leasing sektoru

Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u FBiH	31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016
Broj stalno zaposlenih	128	130	150
Broj privremeno zaposlenih	30	32	12
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u RS na području FBiH	31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016
Broj stalno zaposlenih	6	6	0
Broj privremeno zaposlenih	0	0	0
<b>UKUPNO</b>	<b>164</b>	<b>168</b>	<b>162</b>

U kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika u leasing sektoru na dan 30. 9. 2016. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. I dalje najveći udjel imaju zaposlenici s visokom stručnom spremom (74,69%), nakon čega slijede zaposlenici sa srednjom stručnom spremom (14,81%).

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30. 9. 2016. na razini sektora leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 2.950 tisuća KM aktive (30. 6. 2016. - 3.179 tisuća KM aktive, 31. 12. 2015. - 3.296 tisuća KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 629 do 3.683 tisuća KM aktive po zaposlenom.

## 2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

### 2.1. Bilanca stanja

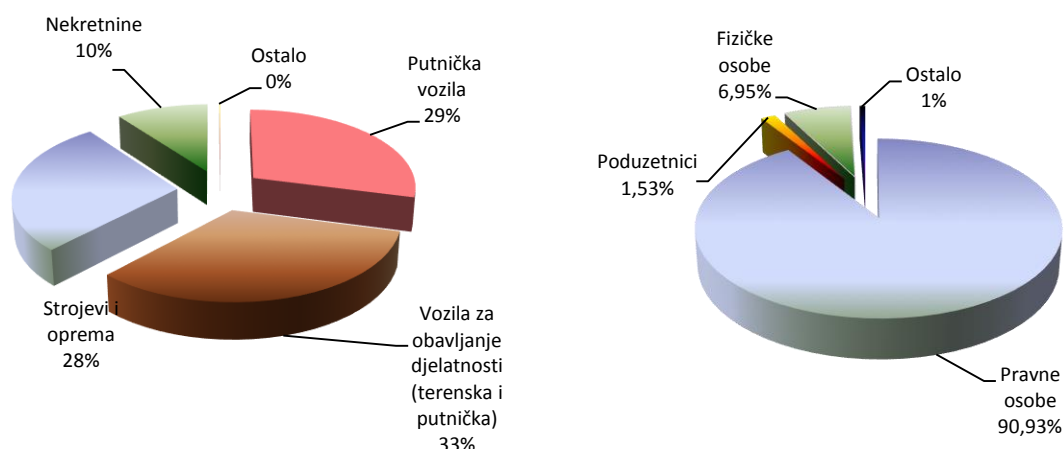
Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2016. iznosila je 442.457 tisuća KM, što je za 22.415 tisuća KM ili 4,82% manje u odnosu na 31. 12. 2015. Pojedinačno promatrano, kod tri leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 30.510 tisuća KM, dok je kod četiri leasing društava evidentan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 52.925 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 72,74% ili 38.499 tisuća KM.

Na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 64,29% od ukupne aktive leasing društava.

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 318.826 tisuće KM ili 72,06% od ukupne aktive sektora leasinga. U usporedbi sa 31. 12. 2015., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su manja za 15.413 tisuća KM ili 4,61%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga manja za 21.049 tisuća KM ili 5,48 %. U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga, na ugovore odobrene po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti se odnosi 62%, na ugovore odobrene po osnovi financiranja opreme se odnosi 28%, dok se na ugovore financijskog leasinga putem kojih su financirane nekretnine odnosi 10%.

U strukturi potraživanja prema korisniku leasinga i predmetu leasinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja i ista je iskazana u Grafikonu 1. Informacije.

**Grafikon 1. Struktura potraživanja po osnovi financijskog leasinga prema predmetu i korisniku leasinga na dan 30. 9. 2016.**



Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 30. 9. 2016. iznosila 45.005 tisuća KM ili 10,17% od iznosa ukupne aktive sektora leasinga. U odnosu na 31. 12. 2015., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 4.109 tisuća KM ili 8,37%, dok su bruto potraživanja manja za 2.246 tisuća KM ili 4,13%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu i isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Promatrano po razdobljima, otplata po osnovi zajmova iskazuje znake stagnacije (usporene otplate) iz razloga jer leasing društvo koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po osnovi zajma u prethodnim razdobljima poslovanja odobrilo moratorij u plaćanju ugovorenenih obveza do okončanja procesa revitalizacije poslovanja klijenata kojima su isti odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovi zajma, 43.989 tisuća KM ili 97,74% se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 38.506 tisuća KM ili 87,54% odnosi na potraživanja od supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o leasingu financirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovi zajma, na zajmove odobrene po osnovi financiranja nekretnina se odnosi 80,73%.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 30. 9. 2016. je iznosilo 10.860 tisuća KM, što je za 4.501 tisuća KM ili 70,78% više u odnosu na 31. 12. 2015. Udjel navedene pozicije u ukupnoj aktivi na dan 30. 9. 2016. je iznosio 2,45% i isti se povećao u odnosu na 31. 12. 2015., kada je iznosio 1,37%.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 30. 9. 2016. iznosilo 10.522 tisuća KM, što je za 6.022 tisuća KM ili 36,40% manje u odnosu na 31. 12. 2015. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 30. 9. 2016. je iznosila 28.245 tisuća KM i za 1.104 KM ili 4,07% je veća u odnosu na 31. 12. 2015.

Pojedinačno promatrano, kod tri leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 4.321 tisuća KM, dok je kod 3 leasing društva iskazano smanjenje u iznosu od 3.217 tisuća KM.

U Tablici 2. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima.

Tablica 2. Struktura neto bilančnih pozicija aktive

Bilančne pozicije	31.12.2015	% udjel u aktivi	30.9.2016	% udjel u aktivi	31.12.2015 / 30.9.2016
Financijski leasing - neto	334.239	71,90%	318.826	72,06%	-4,61%
Operativni leasing - neto	27.140	5,84%	28.245	6,38%	4,07%
Zajam - neto	49.114	10,57%	45.005	10,17%	-8,37%
Ostala aktiva	54.379	11,70%	50.381	11,39%	-7,35%
<b>Ukupna aktiva</b>	<b>464.872</b>	<b>100,00%</b>	<b>442.457</b>	<b>100,00%</b>	<b>-4,82%</b>

### 2.1.1. Kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2016. iskazane su u iznosu od 6.075 tisuća KM i iste su veće za 551 tisuću KM ili 9,97% u odnosu na 31. 12. 2015. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2016. je iskazano ukupno 6.540 tisuća KM dospjelih neizmirenih potraživanja, dok je na dan 31. 12. 2015. iskazan iznos od 9.013 tisuća KM, što predstavlja smanjenje od 2.473 tisuća KM ili 27,44%.

U Tablici 3. Informacije je iskazan usporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tablica 3. Usporedni prikaz formiranih rezervi za financijski leasing po kategorijama kašnjenja (000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2015	Ukupne rezerve 30.9.2016	% promjene
0-60	2.188	1.741	-20,43%
60-90	626	368	-41,21%
90-180	744	1.726	131,99%
preko 180	1.892	1.877	-0,81%
preko 360	74	363	390,54%
<b>UKUPNO</b>	<b>5.524</b>	<b>6.075</b>	<b>9,97%</b>

Pojedinačno promatrano, na tri leasing društva se odnosi 89,60% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod dva leasing društva je iskazano povećanje formiranih rezervi za gubitke u



odnosu na 31. 12. 2015. u ukupnom iznosu od 940 tisuća KM, dok je kod četiri leasing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2015. u ukupnom iznosu od 389 tisuća KM.

Promatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, evidentirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 0-60 dana, 60-90 dana i preko 180 dana, dok je povećanje evidentirano u kategorijama od 90-180 dana i preko 360 dana u usporedbi sa 31. 12. 2015. Iskazani iznos rezervi sa kašnjenjem preko 360 dana se odnosi na rezerve formirane od strane jednog leasing društva. Otpis navedenog potraživanja nije izvršen iz razloga ugovorenog preuzimanja cjelokupnog iznosa potraživanja od strane novog klijenta. Rezerve za zajmove na dan 30. 9. 2016. su iznosile 7.173 tisuća KM i povećane su za 1.863 tisuće KM ili 35,08% u odnosu na 31. 12. 2015., kada su rezerve za zajmove iznosile 5.310 tisuća KM.

Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 30. 9. 2016. je formiran od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 30. 9. 2016. je iznosio 113.946 tisuća KM, što je za 2.531 tisuća KM ili 2,17% manje od iznosa iskazanog krajem prethodne poslovne godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 53.257 tisuća KM ili 46,74% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. U prva tri kvartala 2016. godine iskazano je 1.977 tisuća KM novih otpisa, od čega se 1.745 tisuća KM ili 88,27% odnosi na otpise formirane od strane tri leasing društva. U navedenom razdoblju naplata po osnovi otpisanih potraživanja iznosi 1.955 tisuća KM, od čega se 1.462 tisuća KM ili 74,78% odnosi na naplatu iskazanu od strane tri leasing društva. Na poziciji trajnih otpisa na dan 30. 9. 2016. je iskazan iznos od 2.553 tisuća KM. Od navedenog iznosa 2.370 tisuća KM ili 93,56% se odnosi na trajne otpise iskazane od strane jednog leasing društva.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na dan 30. 9. 2016., uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta leasinga, iznosila je 13.760 tisuća KM i manja je za 3.068 tisuća KM ili 18,23% u odnosu na 31. 12. 2015.. Iskazana vrijednost se odnosi na 75 izuzetih jedinica, što je za 13 izuzetih predmeta ili 14,77% manje u odnosu na 31. 12. 2015.

U Tablici 4. Informacije je iskazana usporedna struktura izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 12. 2015. i 30. 9. 2016.

Tablica 4. Broj i vrijednost izuzetih predmeta leasinga

(u 000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LEASINGA	31.12.2015		30.9.2016	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	31	408	29	341
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti	18	343	18	168
3.	Strojevi i oprema	15	545	9	223
4.	Nekretnine	24	15.532	18	13.008
5.	Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0	0
6.	Aparati za kućanstvo	0	0	0	0
7.	Ostalo	0	0	1	20
<b>Ukupno</b>		<b>88</b>	<b>16.828</b>	<b>75</b>	<b>13.760</b>

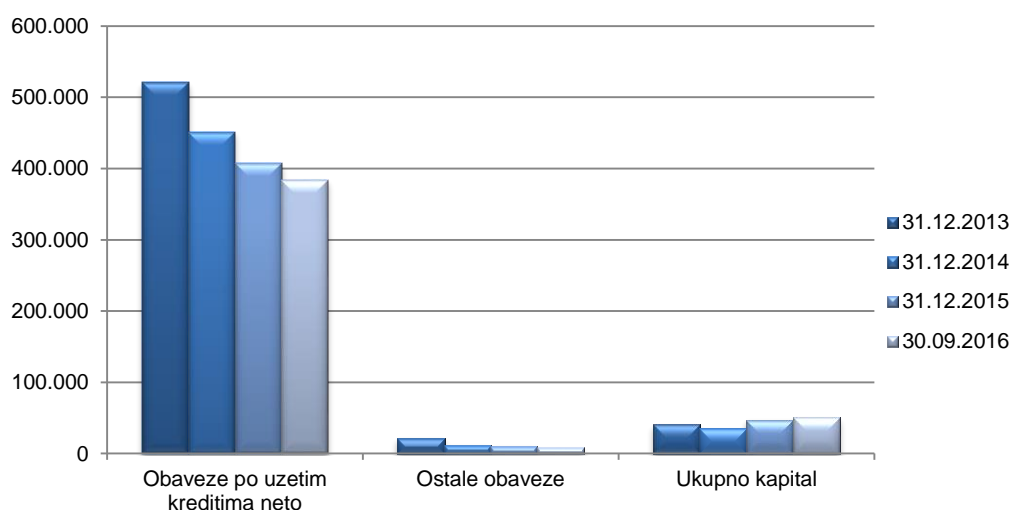
Pojedinačno promatrano, 13.399 tisuća KM ili 97,38% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga koji su u posjedu leasing društava se odnosi na predmete leasinga izuzete od strane tri leasing društva.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasinga na dan 30. 9. 2016., 13.008 tisuća KM ili 94,53% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na tri leasing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

## 2.2. Struktura pasive

Obveze po uzetim kreditima na 30. 9. 2016. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing društava (86,76% od ukupnog iznosa bilančne sume). U Grafikonu 2. Informacije iskazana je usporedna struktura pasive sektora na 31. 12. 2013., 31. 12. 2014., 31. 12. 2015. i 30. 9. 2016.

Grafikon 2. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)



Ukupne obveze po kreditima na dan 30. 9. 2016. su iznosile 383.854 tisuća KM i smanjene su za 23.453 tisuća KM ili 5,76% u odnosu na 31. 12. 2015. kada je navedena pozicija iznosila 407.307 tisuća KM. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 343.769 tisuća KM ili 89,56% se odnosi na dugoročne obveze.

U strukturi izvora financiranja nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. Na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju se odnosi 57,30% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 19,05% odnosi na izravna zaduženja od osnivača i 23,65% se odnosi na zaduženja od europskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. je iznosila 2,05% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je u padu u odnosu na 31. 12. 2015. kada je iznosila 2,56%.

Kamatne stope na izvore sredstava leasing društava uglavnom su vezane za varijabilni indeks EURIBOR, čija je prosječna vrijednost u prva tri kvartala 2016. godine imala negativnu vrijednost (prosječna vrijednost 6 MEURIBOR -0,14%).

Ukupni kapital leasing društava je na dan 30. 9. 2016. iznosio 50.270 tisuća KM. U usporedbi sa 31. 12. 2015., navedena pozicija je veća za 2.989 tisuća KM ili 6,32%. Pojedinačno promatrano, kod pet leasing društava je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu 4.682 tisuća KM (uslijed pozitivnog poslovanja istih), dok je kod dva leasing društava došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 1.693 KM, od čega se na jedno leasing društva odnosi smanjenje ukupnog kapitala za 1.448 tisuća KM ili 85,53%. Sva leasing društva su iskazala ukupan iznos kapitala veći od minimalnog iznosa propisanog odredbama člana 8. Zakona o leasingu.

### ***2.3. Profitabilnost***

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. ostvarena je dobit u iznosu od 2.924 tisuća KM. Pojedinačno promatrano, pet leasing društva su iskazala pozitivan financijski rezultat u iznosu od 4.616 tisuća KM, dok su dva leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 1.692 tisuće KM. Ukoliko se uzme u obzir činjenica da je sektor u istom razdoblju prethodne godine iskazao dobit, kao i u sva tri prva kvartala 2016. godine, može se konstatirati kako poslovanje leasing društava u FBiH ukazuje na stabilizaciju poslovanja.

Prihodi od kamata u prva tri kvartala 2016. godine iznosili su 17.829 tisuća KM, što je za 3.200 tisuća KM ili 15,22% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 13.272 tisuće KM i za 1.148 tisuća KM ili 7,96% je manja u

odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Pozicija ostalih prihoda po kamati je smanjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1.808 tisuća KM ili 36,84%. Pozicija kamate na plasmane bankama je iznosila 216 tisuća KM i ista je smanjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 6.196 tisuće KM, što je za 2.150 tisuće KM ili 25,76% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed smanjenog volumena novih financiranja, kao i kontinuirano smanjenje varijabilnog indeksa EURIBOR-a za koji su uglavnom vezana kreditna zaduženja leasing društava.

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za razdoblje od 1.1. do 30.9.2016. je iznosio 11.633 tisuća KM, što predstavlja smanjenje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1.050 tisuća KM ili 8,28%.

Kategorija operativnih prihoda je u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine manja za 10.059 tisuća KM ili 36,79% uslijed smanjenja prihoda po osnovi naplate otpisanih potraživanja i smanjenja kategorije ostalih operativnih prihoda za 9.948 tisuća KM ili 52,97%.

Na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke u razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. iskazan je iznos od 4.221 tisuće KM, što predstavlja povećanje za 1.344 tisuća KM ili 46,72% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada su troškovi rezervi iznosili 2.877 tisuća KM.

### **3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE**

#### ***3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga***

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. je iznosila 107.405 tisuća KM i za 35.784 tisuća KM ili 24,99% je manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora u prva tri kvartala 2016. godine iznosi 2.463 ugovora i manji je za 212 ugovora ili 7,93% ugovora u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Vrijednost novozaključenih ugovora u III. kvartalu je iznosila 39.291 tisuća KM i ista je manja za 3.112 tisuća KM ili 7,34% u odnosu na II. kvartal, dok je u odnosu na I. kvartal 2016. godine veća za 13.580 tisuća KM ili 52,82%.

Broj novozaključenih ugovora u III. kvartalu 2016. godine iznosi 828 ugovora i za 51 ugovor je manje u odnosu na broj ostvarenih ugovora u istom razdoblju prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora zaključenih tijekom III. kvartala 2016. godine je iznosila 47 tisuća KM i manja je u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom razdoblju prethodne godine, kada je iznosila 50 tisuća KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prva tri kvartala 2016. godine, 97.596 tisuća KM ili 90,87% se odnosi na ugovore financijskog leasinga, s prosječnom (ponderiranom) nominalnom kamatnom stopom od 5,10% i ponderiranom efektivnom kamatnom stopom od 8,15% na godišnjoj razini.

U Tablici 5. Informacije su prikazani usporedni pokazatelji novih financiranja po predmetu leasinga i vrsti ugovora.

Tablica 5. Struktura iznosa financiranja prema predmetu leasinga (000 KM)

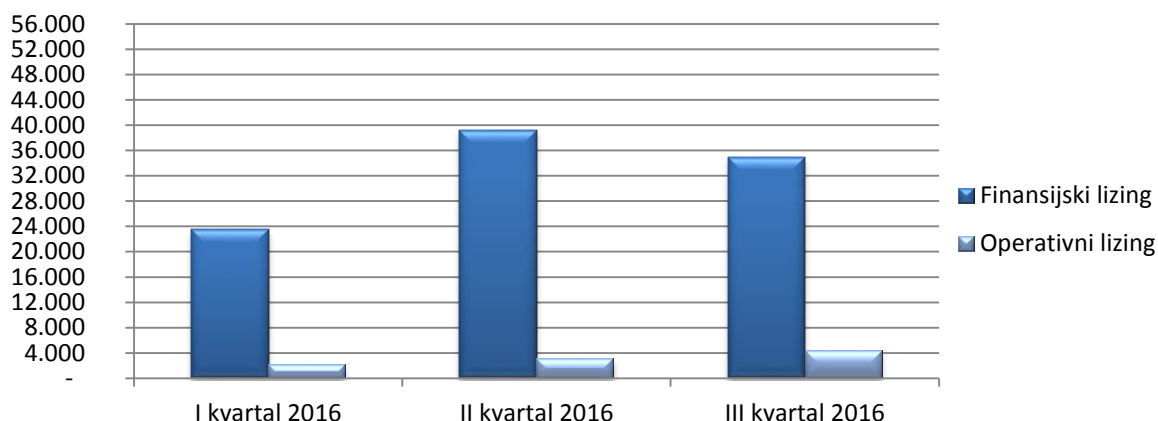
	30.9.2015			30.9.2016		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	89.564	7.227	<b>96.791</b>	85.869	9.809	<b>95.678</b>
Oprema	46.366	0	<b>46.366</b>	11.409	0	<b>11.409</b>
Nekretnine	0	0	<b>0</b>	0	0	<b>0</b>
Ostalo	0	0	<b>0</b>	318	0	<b>318</b>
<b>UKUPNO</b>	135.962	7.227	<b>143.189</b>	97.596	9.809	<b>107.405</b>

Ukupan iznos novih financiranja je tijekom prva tri kvartala 2015. godine ostvarilo pet leasing društava i četiri podružnice leasing društva registriranog u Republici Srpskoj, dok je u prva tri kvartala 2016. godine ukupna iznos ostvaren od strane četiri leasing društva (leasing društvo koje je registrirano na području Republike Srpske je tijekom prve polovice 2016. godine zatvorilo sve podružnice registrirane na području FBiH, kao i činjenica da je jedno leasing društvo registrirano iz FBiH obustavilo zaključivanje novih ugovora). Navedena činjenica je uzrokovala i značajno smanjenje ukupnog iznosa financiranja u odnosu na prethodna poslovna razdoblja. Dodatni faktor koji je utjecao na značajno smanjenje iznosa financiranja je i činjenica da je u istom razdoblju prethodne poslovne godine jedno leasing društvo iskazalo iznimno veliku realizaciju novih plasmana iz razloga jer su tijekom prvog kvartala 2015. godine aktivirani leasing ugovori u materijalno značajnom iznosu, a koji su zaključeni tijekom 2013. i 2014. godine, uslijed dugog roka isporuke i montaže financirane opreme (sukcesivna isporuka i aktiviranje ugovora).

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (92,81% od ukupnog iznosa financiranja tijekom prva tri kvartala 2016. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 3. Informacije iskazan je pregled vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga po kvartalima u 2016. godini.

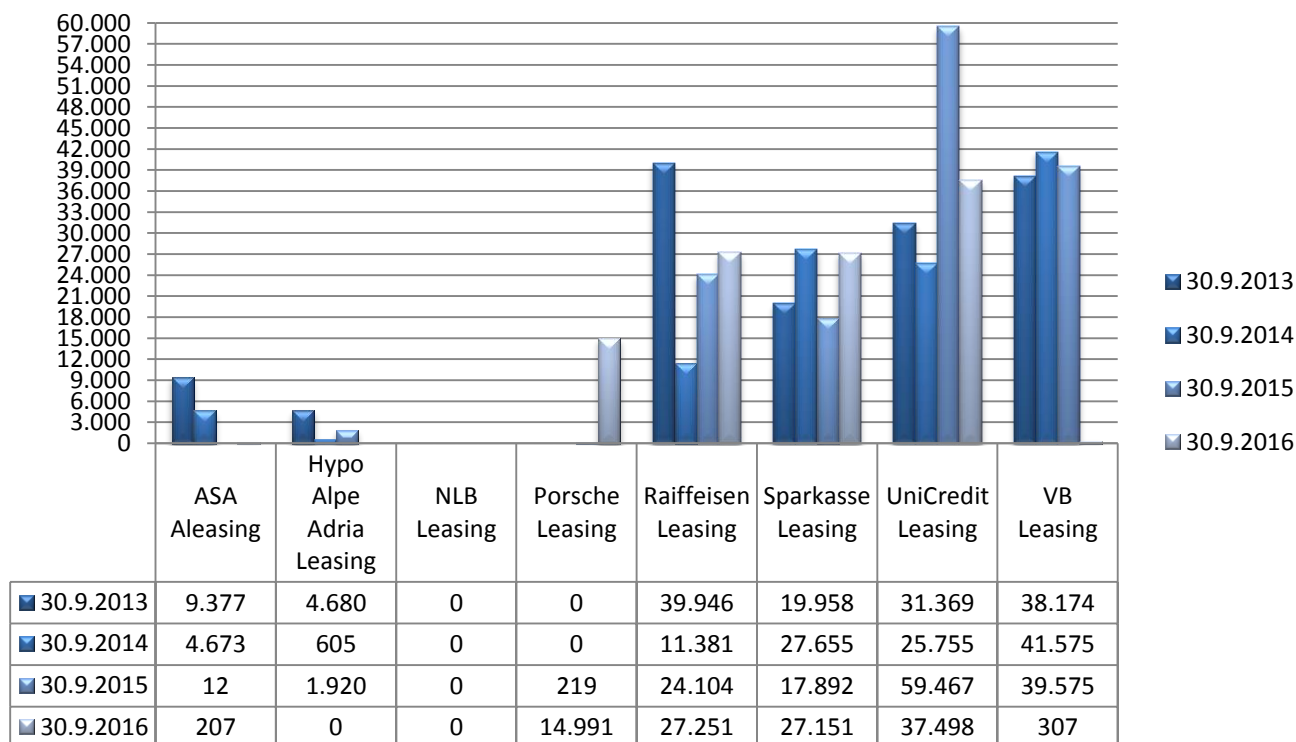
**Grafikon 3. Pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u prva tri kvartala 2016. godini (u 000KM)**



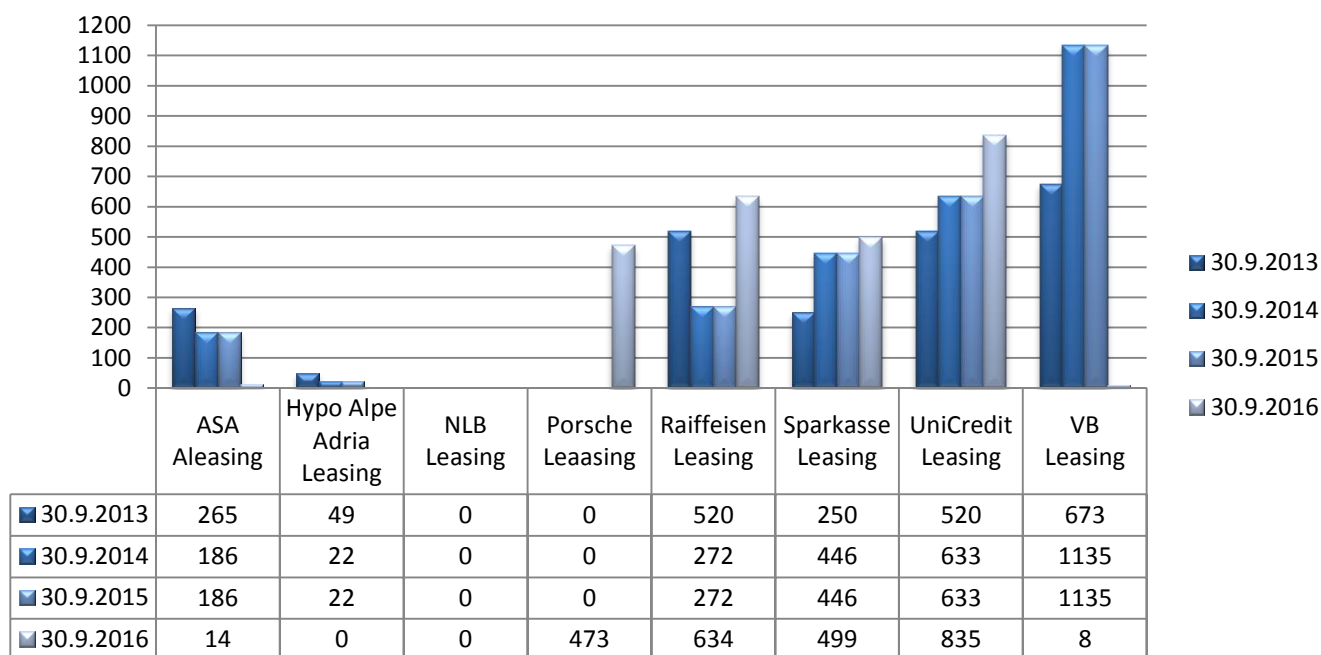
### 3.2. Tržišni udjel prema financijskom volumenu i broju ugovora

Usporedni prikaz pojedinačnog tržišnog udjela leasing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga je iskazano u Grafikonima 4. i 5. Informacije.

**Grafikon 4. Tržišni udjel prema volumenu (u 000 KM)**



**Grafikon 5. Tržišni udjel prema broju ugovora**



Na temelju navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod četiri leasing društva tijekom prva tri kvartala 2016. godine došlo do povećanja volumena novih financiranja i broja novozaključenih ugovora u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kod tri društva je došlo do smanjenja volumena financiranja, dok je jedno leasing društvo u svim promatranim razdobljima bilo bez zaključenih leasing ugovora.

### **3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa**

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se u skladu s Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom III. kvartala 2016. godine je iznosila 4,51% za kratkoročne i 5,04% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 7,98%, a za dugoročne 7,95% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa za navedeno razdoblje je iznosila 5,03%, a efektivna 7,95% na godišnjoj razini. U usporedbi sa istim razdobljem prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa od 5,70% i efektivna od 8,20% na godišnjoj razini, evidentno je smanjenje kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga tijekom 2016. godine.

Trend smanjenja nominalnih kamatnih stopa je nastavljen i tijekom III. kvartala 2016. godine u odnosu na 2015. godinu, a isti je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i smanjenom potražnjom za leasing proizvodima i činjenicom da je krajem prethodne i početkom tekuće poslovne godine većina

tržišno aktivnih leasing društava nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga. Iskazane oscilacije ponderiranih efektivnih kamatnih stopa po razdobljima su uglavnom uzrokovane činjenicom da izračun efektivne kamatne stope na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama (u izračun iste se ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obaveza).

U Tablici 6. Informacije iskazani su podaci o iznosu financiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore financijskog leasinga zaključene u prva tri kvartala 2016. godine.

Tablica 6. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju od 1.1.- 30.9.2016.

Redni broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos financiranja u (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
<b>1.</b>	<b>Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:</b>	<b>41</b>	<b>1.310</b>	<b>3,75%</b>	<b>7,07%</b>
a.	putnička vozila	28	585	4,88%	10,64%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	9	461	3,98%	5,34%
c.	strojevi i oprema	4	264	0,82%	2,17%
d.	ostalo	0	0	0	0
<b>1.1.</b>	<b>Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:</b>	<b>41</b>	<b>1.310</b>	<b>3,74%</b>	<b>7,04%</b>
a.	pravne osobe	36	1.225	3,59%	5,56%
b.	poduzetnici	2	43	5,95%	11,70%
c.	fizičke osobe	3	42	5,88%	45,53%
<b>2.</b>	<b>Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:</b>	<b>2.103</b>	<b>96.286</b>	<b>5,12%</b>	<b>8,16%</b>
a.	putnička vozila	1.276	40.431	5,49%	9,63%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	686	44.393	4,75%	7,12%
c.	strojevi i oprema	138	11.144	5,21%	6,92%
d.	nekretnine	0	0	0	0
e.	ostalo	3	318	6,05	9,19
<b>2.1.</b>	<b>Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:</b>	<b>2.103</b>	<b>96.286</b>	<b>5,12%</b>	<b>8,16%</b>
a.	pravne osobe	1.863	89.340	5,11%	7,37%
b.	poduzetnici	41	1.402	6,39%	8,81%
c.	fizičke osobe	199	5.544	5,01%	20,78%
	<b>UKUPNO (1+2)</b>	<b>2.144</b>	<b>97.596</b>	<b>5,10%</b>	<b>8,15%</b>

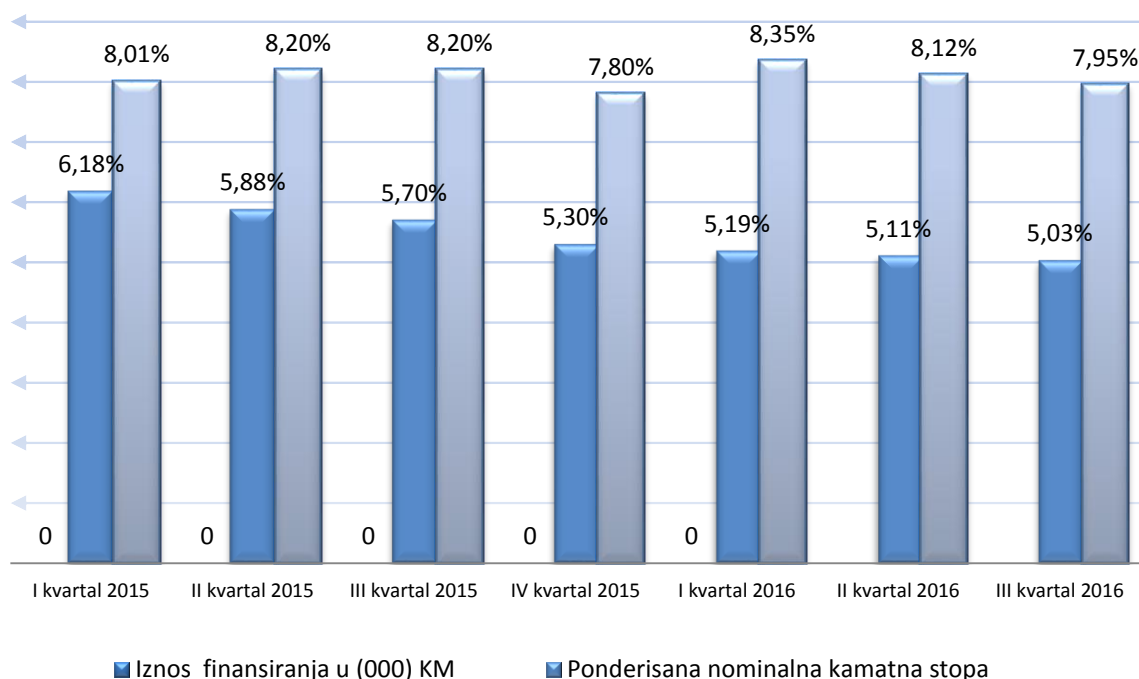
Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane



korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora. Pored navedenog, na odstupanje u iznosu nominalne i efektivne kamatne stope utječe i primjena Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga po kojem je u izračunu EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene s fizičkim osobama uključen i iznos naknade po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

U Grafikonu 6. Informacije iskazane su ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

**Grafikon 6. Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o financijskom leasingu po kvartalima**



### 3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke osobe

U razdoblju od 1.1. do 30.9.2016. od strane dva leasing društva u izvješćima dostavljenim Agenciji iskazano je šest prigovora od strane korisnika leasing usluga (pet prigovora fizičkih osoba i jedan prigovor pravne osobe). Dva prigovora su se odnosila na proces prodaje prijevremeno vraćenog predmeta leasinga, jedan prigovor se odnosio na neispunjenje formalnih uvjeta za korištenje financiranog predmeta leasinga (nekretnina), jedan prigovor se odnosio na kašnjenje u plaćanju mjesečnih obveza od strane klijenta (prigovor pravne osobe), jedan prigovor se odnosio na naknade po osnovi financiranja i jedan prigovor se odnosio na izdavanje konačnog računa nakon isteka ugovora o leasingu. Tri prigovora su iskazana sa statusom negativno riješeni prigovori (leasing društva su prigovore ocijenili kao neosnovane), dok su dva prigovora iskazana kao pozitivno riješeni. Za jedan prigovor je od strane Agencije društvu upućen zahtjev za izjašnjenje.

### III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH sa 30. 9. 2016. može se zaključiti da poslovanje leasing društava u prva tri kvartala 2016. godine ukazuje na stabilizaciju poslovanja, što se ogleda prvenstveno u povoljnijim finansijskim pokazateljima leasing društava koja nisu obustavila nove poslovne aktivnosti. Kvaliteta aktive i troškovi rezervi za gubitke, kapitalna adekvatnost te drugi finansijski pokazatelji već duže vremensko razdoblje ukazuju na stabilizaciju poslovanja. Smanjenje ukupnog volumena financiranja i broja novozaključenih ugovora predstavlja odraz ukupnog ekonomskog stanja i BiH gospodarstva u cjelini, kao i nedovoljnu aktivnost leasing društava na razvoju proizvoda koji bi zadovoljili potrebe šireg spektra korisnika leasinga. Povećanje aktive novoosnovanog leasing društva u prva tri kvartala 2016. godine, dugoročno promatrano ukazuje na mogućnost povećanja bilančne sume sektora i povećanje udjela sektora leasinga u finansijskom sektoru FBiH.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor leasing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod leasing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga financiranih putem leasinga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti pojedinog leasing društva i djelatnosti leasinga na razini Federacije BiH.

U tijeku je proces usvajanja Izmjena i dopuna Zakona o leasingu koji je kreiran sukladno nedostacima zakonske regulative konstatirane tijekom dosadašnjeg nadzora, kao i usklađivanja s drugom zakonskom regulativom. Izmjene i dopune se odnose na proces oduzimanja dozvole za obavljanje poslova leasinga i prestanak poslovanja leasing društava, potrebe za nadzorom drugih pravnih osoba za koje postoje saznanja i dokazi da obavljaju poslove leasinga, detaljnije definiranje ugovora o leasingu u odnosu na ugovor o zakupu, definiranje minimalnih organizacijskih zahtjeva i izdvajanje poslovnih procesa leasing društva (eksternalizacija), uvođenje novih mjera u otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, obveza čuvanja povjerljivih podataka i izmjene vezane za prekršaje leasing društava i odgovornih osoba u leasing društvima. Dio izmjena Zakona koji se odnosi na detaljnije definiranje pojma ugovora o leasingu je kreiran po osnovi preporuka koje su dane od strane tima MMF-a i Svjetske banke u okviru Programa procjene finansijske stabilnosti BiH (FSAP). Dopune su također izvršene na temelju prijedloga dobivenih od strane Udruženja društava za leasing u BiH. Izmjene Zakona su trenutno u završnoj fazi usvajanja od strane nadležnih tijela.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti i dalje kontinuiran nadzor leasing društava putem izvješća i kontrolama na licu mjesta,
- insistirati na kapitalnom jačanju leasing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,

- nadzirati usklađenost leasing društava sa zakonima i podzakonskim aktima i primjeni praksi u leasing društvima u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
- nastaviti praćenje aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma,
- unapređenje strukture i kvalitete podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova,
- unapređivati suradnju s Udruženjem društava za leasing u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa i
- unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- kreiranje i dogradnju regulative za leasing društva u smislu djelovanja i poslovanja leasing društava, a posebno na pripremi i usvajanju izmjena i dopuna Zakona o leasingu,
- implementaciju zakona i zakonskih akata u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena leasing društva u svom poslovanju,
- jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga i
- redovno, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke.

#### **IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA**

Na temelju Zakona o leasingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje leasing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama FBiH”, br.: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14 i 46/14), kao i uputama usvojenim od strane direktora Agencije. Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje leasing društava su:

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga,
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu,

3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva,
8. Odluka o nadzoru leasing društava,
9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenata,
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranata za oslobađanje od obveze jamstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,
13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja finansijskih usluga,
14. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu,
15. Uputa za izradu izvješća leasing društava i
16. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-90-6/16  
Sarajevo, 8. prosinca 2016.

## PRILOZI

### Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima na dan 30. 9. 2016.

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	<b>ASA LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	Trg Međunarodnog Prijateljstva 25, Sarajevo	Aida Rifelj	+ 387 33 774 852	22.03.2010.	8	www.asa-leasing.ba
2.	<b>NLB LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	6	www.nlbleasing.ba
3.	<b>PORSCHE LEASING d.o.o.</b>	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015.	12	www.porscheleasing.ba
4.	<b>RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	Danijela Ozme 3, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	35	www.rbh.ba
5.	<b>SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	17	www.s-leasing.ba
6.	<b>UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010.	53	www.unicreditleasing.ba
7.	<b>VB LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	19	www.vbleasing.ba
					<b>UKUPNO</b>	<b>150</b>	

*Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava na dan 30. 9. 2016.*

<b>LEASING DRUŠTVO</b>	<b>IME-NAZIV VLASNIKA</b>	<b>% udjela</b>
<b>ASA LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,82%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,18%
<b>NLB LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
<b>PORSCHE LEASING d.o.o.</b>	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
<b>RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
<b>SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
<b>UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	UNICREDIT BANK d.d. Mostar	100,00%
<b>VB LEASING d.o.o. Sarajevo</b>	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

*Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 30. 9. 2016. (u 000 KM)*

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	41.439	21	0	21
60-90	5%	2.771	139	2.632	2.771
90-180	10%	7.968	797	3.585	4.382
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
<b>UKUPNO</b>		<b>52.178</b>	<b>956</b>	<b>6.217</b>	<b>7.173</b>

*Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing sa 30. 9. 2016. (u 000 KM)*

Dana kašnjenja	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	277.610	26.148	65.907	3.926	330	20	1.392	1.741
60-90	10%	10%	8.346	2.856	1.223	630	122	63	183	368
90-180	50%	50%	3.765	3.841	2.283	167	1.142	84	501	1.726
preko 180	100%	75%	1.843	129	1.840	49	1.840	37	0	1.877
preko 360	100%	100%	363	0	363	0	363	0	0	363
<b>UKUPNO</b>			<b>291.927</b>	<b>32.974</b>	<b>71.616</b>	<b>4.772</b>	<b>3.796</b>	<b>203</b>	<b>2.076</b>	<b>6.075</b>

**Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (u 000 KM)**

Red . broj	OPIS	31.12.2015		30.9.2016		INDEKS
		Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	
	<b>AKTIVA</b>					
<b>1.</b>	<b>Novac i novčani ekvivalenti</b>	<b>6.359</b>	<b>1,37%</b>	<b>10.860</b>	<b>2,45%</b>	<b>171</b>
<b>2.</b>	<b>Plasmani bankama</b>	<b>16.544</b>	<b>3,56%</b>	<b>10.522</b>	<b>2,38%</b>	<b>64</b>
<b>3.</b>	<b>Potraživanja po financijskom leasingu, neto (3a-3b-3c-3d)</b>	<b>334.239</b>	<b>71,90%</b>	<b>318.826</b>	<b>72,06%</b>	<b>95</b>
3a)	potraživanja po financijskom leasingu, bruto	383.874	82,58%	362.825	82,00%	95
3b)	rezerve za gubitke	5.524	1,19%	6.075	1,37%	110
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	43.529	9,36%	37.376	8,45%	86
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	582	0,13%	548	0,12%	94
<b>4.</b>	<b>Potraživanja od supsidijarnih osoba</b>	<b>2</b>	<b>0,00%</b>	<b>2</b>	<b>0,00%</b>	<b>100</b>
<b>5.</b>	<b>Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)</b>	<b>31.517</b>	<b>6,78%</b>	<b>34.775</b>	<b>7,86%</b>	<b>110</b>
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlasita sredstva	9.845	2,12%	12.315	2,78%	125
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	41.460	8,92%	43.808	9,90%	106
5c)	ispravka vrijednosti -vlasita sredstva	5.469	1,18%	5.785	1,31%	106
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	14.319	3,08%	15.563	3,52%	109
<b>6.</b>	<b>Dugoročne investicije</b>	<b>50</b>	<b>0,01%</b>	<b>48</b>	<b>0,01%</b>	<b>96</b>
<b>7.</b>	<b>Ostala aktiva</b>	<b>76.161</b>	<b>16,38%</b>	<b>67.424</b>	<b>15,24%</b>	<b>89</b>
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	49.114	10,57%	45.005	10,17%	92
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	54.424	11,71%	52.178	11,79%	96
7a2)	rezerve za zajmove	5.310	1,14%	7.173	1,62%	135
7b)	zalihe	16.828	3,62%	12.061	2,73%	72
7c)	ostala aktiva	10.219	2,20%	10.358	2,34%	101
	<b>UKUPNA AKTIVA</b>	<b>464.872</b>	<b>100,00%</b>	<b>442.457</b>	<b>100,00%</b>	<b>95</b>
	<b>PASIVA</b>					
<b>9.</b>	<b>Obveze po uzetim kreditima, neto</b>	<b>407.307</b>	<b>87,62%</b>	<b>383.854</b>	<b>86,76%</b>	<b>94</b>
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	15.246	3,28%	40.266	9,10%	264
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	392.205	84,37%	343.769	77,70%	88
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	144	0,03%	181	0,04%	126
<b>10.</b>	<b>Ostale obveze</b>	<b>10.284</b>	<b>2,21%</b>	<b>8.333</b>	<b>1,88%</b>	<b>81</b>
	<b>UKUPNO OBVEZE</b>	<b>417.591</b>	<b>89,83%</b>	<b>392.187</b>	<b>88,64%</b>	<b>94</b>
<b>11.</b>	<b>Temeljni kapital</b>	<b>51.526</b>	<b>11,08%</b>	<b>51.525</b>	<b>11,65%</b>	<b>100</b>
<b>12.</b>	<b>Rezerve</b>	<b>364</b>	<b>0,08%</b>	<b>3.691</b>	<b>0,83%</b>	<b>1.014</b>
<b>13.</b>	<b>Akumulirana dobit/gubitak</b>	<b>-4.609</b>	<b>-0,99%</b>	<b>-4.946</b>	<b>-1,12%</b>	<b>107</b>
	<b>UKUPNO KAPITAL</b>	<b>47.281</b>	<b>10,17%</b>	<b>50.270</b>	<b>11,36%</b>	<b>106</b>
	<b>UKUPNO PASIVA</b>	<b>464.872</b>	<b>100,00%</b>	<b>442.457</b>	<b>100,00%</b>	<b>95</b>
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	123.543	26,58%	116.477	26,33%	94
	Novi otpis (+)	12.913	2,78%	1.977	0,45%	15
	Naplata (-)	7.443	1,60%	1.955	0,44%	26
	Trajni otpis (-)	12.536	2,70%	2.553	0,58%	20
	<b>Otpisana potraživanja (krajnje stanje)</b>	<b>116.477</b>	<b>25,06%</b>	<b>113.946</b>	<b>25,75%</b>	<b>98</b>



Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	30.9.2015		30.9.2016		INDEX 30.6.2016/ 30.6.2015
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	<b>FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI</b>					
<b>1.</b>	<b>Prihodi od kamata</b>	<b>21.029</b>	<b>43,48%</b>	<b>17.829</b>	<b>50,78%</b>	<b>85</b>
1a)	kamate po finansijskom leasingu	14.420	29,81%	13.272	37,80%	92
1b)	kamate na plasmane bankama	342	0,71%	216	0,62%	63
1c)	naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	928	1,92%	810	2,31%	87
1d)	ostali prihodi po kamatama	5.339	11,04%	3.531	10,06%	66
<b>2.</b>	<b>Rashodi po kamatama</b>	<b>8.346</b>	<b>17,25%</b>	<b>6.196</b>	<b>17,65%</b>	<b>74</b>
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	8.163	16,88%	6.069	17,29%	74
2b)	naknade za obradu kredita	183	0,38%	127	0,36%	69
2c)	ostali rashodi po kamatama	0	0,00%	0	0,00%	0
<b>3.</b>	<b>Neto prihodi od kamata</b>	<b>12.683</b>	<b>26,22%</b>	<b>11.633</b>	<b>33,13%</b>	<b>92</b>
	<b>OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI</b>					
<b>4.</b>	<b>Operativni prihodi</b>	<b>27.340</b>	<b>56,52%</b>	<b>17.281</b>	<b>49,22%</b>	<b>63</b>
4a)	naknade za izvršene usluge	25	0,05%	7	0,02%	28
4b)	naknade od operativnog najma	8.529	17,63%	8.432	24,02%	99
4c)	prihodi od prodaje leasing objekta, neto	5	0,01%	9	0,03%	0
4d)	ostali operativni prihodi	18.781	38,83%	8.833	25,16%	47
4d)1	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	4.653	9,62%	1.423	4,05%	31
4d)2	prihodi od opomena	371	0,77%	383	1,09%	103
4d)3	ostalo	13.757	28,44%	7.027	20,01%	51
<b>5.</b>	<b>Operativni rashodi</b>	<b>29.506</b>	<b>61,00%</b>	<b>21.502</b>	<b>61,24%</b>	<b>73</b>
5a)	troškovi plaća i doprinosa	5.229	10,81%	4.961	14,13%	95
5b)	troškovi poslovnog prostora	9.815	20,29%	7.989	22,75%	81
5c)	ostali operativni rashodi	14.462	29,90%	8.552	24,36%	59
<b>6.</b>	<b>Troškovi rezervi za gubitke</b>	<b>2.877</b>	<b>5,95%</b>	<b>4.221</b>	<b>12,02%</b>	<b>147</b>
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski leasing	1.473	3,05%	2.331	6,64%	158
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	1.404	2,90%	1.890	5,38%	135
<b>7.</b>	<b>Dobit prije poreza</b>	<b>7.640</b>	<b>15,80%</b>	<b>3.191</b>	<b>9,09%</b>	<b>42</b>
8.	porez na dobit	240	0,50%	267	0,76%	111
<b>9.</b>	<b>Neto dobit</b>	<b>7.400</b>	<b>15,30%</b>	<b>2.924</b>	<b>8,33%</b>	<b>40</b>

*Prilog 7. Rangiranje bilančne sume*

31.12.2015					30.9.2016					
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 2015.	Kumul. udjel	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 2016.	Kumul. udjel	Indeks bilančne sume
1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	146.988	31,62%	31,62%	1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	155.565	35,16%	35,16%	106
2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	137.402	29,56%	61,18%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	128.911	29,14%	64,29%	94
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	97.905	21,06%	82,24%	3.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	60.234	13,61%	77,91%	115
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	52.537	11,30%	93,54%	4.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	59.406	13,43%	91,33%	40
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	18.897	4,06%	97,60%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	17.145	3,87%	95,21%	91
6.	Asa Leasing d.o.o. Sarajevo	9.217	1,98%	99,59%	6.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	16.162	3,65%	98,86%	839
7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.926	0,41%	100,00%	7.	Asa Leasing d.o.o. Sarajevo	5.034	1,14%	100,00%	55
<b>UKUPNO</b>		<b>464.872</b>	<b>100,00%</b>		<b>UKUPNO</b>		<b>442.457</b>	<b>100,00%</b>		<b>95</b>

*Prilog 8. Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja na dan 30.09.2016. godine (u 000 KM)*

Redni broj	Leasing društvo	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani 01.01.-30.9.2016. (000 KM)	Rang plasmanima 1.1.-30.9.2016.	Broj ugovora 1.1.-30.9.2016.	Rang po broju ugovora 1.1.-30.9.2016.
1.	Asa Leasing d.o.o. Sarajevo	3.406	6.	219	5.	207	6.	14	5.
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	7.101	3.	-1.448	7.	0	7	0	7
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.444	7.	-244	6.	14.991	4.	473	4.
3.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	15.920	1.	1.720	1.	27.251	2.	634	2.
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	5.090	5.	842	3.	27.151	3.	499	3.
5.	Unicredit Leasing d.o.o. Sarajevo	10.110	2.	687	4.	37.498	1.	835	1.
6.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	7.199	4.	1.148	2.	307	5	8	6
8.	Hypo Leasing d.o.o. Banja Luka	-	-	-	-	-	-	-	-
	<b>UKUPNO</b>	<b>50.270</b>		<b>2.924</b>		<b>107.405</b>		<b>2.463</b>	